

KOULUTUSJOHTAMISEN PERUSOPINNOT

Laajuus: 25 opintopistettä

Opetussuunnitelma on hyväksytty kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunnassa 19.3.2024.

Koulutuksen lähtökohdat

Koulutusjohtamisen instituutin perustehtävänä on kehittää kasvatusta ja koulutusalan johtajuusosaamista niin, että alalla toimivat ihmiset ja yhteisöt voivat onnistua tehtävässään parhaalla mahdollisella tavalla. Kasvatus- ja koulutusalan toimivien tehtävänä on koulutuksen kautta rakentaa eettisesti kestävä ja vastuullista tulevaisuutta. Koulutuksen kautta tuemme kestävän kehityksen ja tulevaisuuden rakentamista siten, että johtajilla on valmiuksia kohdata ja ratkaista ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyden kysymyksiä ja haasteita.

Instituutin järjestämissä koulutusjohtamisen perusopinnoissa perehdytään kasvatusta ja koulutusalan johtajuuden ohella opetushallintoon ja lainsäädäntöön sekä käytännön johtamistyöhön kasvatus- ja koulutusalan organisaatioissa. Opinnot ovat opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen (986/1998, siihen tehtyine muutoksineen) mukaisia opintoja ja ne antavat rehtorin kelpoisuuden opetushallinnon opintojen osalta. Opinnot antavat myös päiväkodinjohtajan kelpoisuutta koskevan varhaiskasvatuslain (540/2018, 31§) edellyttämän riittävän johtamistaidon. Opinnot on tarkoitettu erilaisissa kasvatus- ja koulutusalan tehtävissä toimiville. Vuosittain mukaan valitaan myös Jyväskylän yliopistossa perustutkintoa suorittavia, opintojensa loppuvaiheessa olevia opettajaopiskelijoita.

Koulutusjohtamisen perusopinnot tarjoavat mahdollisuuden kouluttautua päiväkodin johtajuuteen, rehtoriuteen tai muuhun kasvatus- ja koulutusalan johtajuuteen ammattina ja omana professiona. Kasvatus- ja koulutusalan johtaminen edellyttää omaa kelpoisuuskoulutusta. Lisäksi opinnot vastaavat kokonaisvaltaisesti alan kasvavaan johtajuusosaamisen tarpeeseen ja antavat valmiuksia toimia johtajuus- ja kehittämistehtävissä myös muilla aloilla. Toimintaympäristön muutokset lisäävät jatkuvan oppimisen ja ammatillisen kehittymisen tarvetta. Onnistuakseen työssään parhaalla mahdollisella tavalla, kasvatus- ja koulutusjohtajalta edellytetään vahvaa ymmärrystä alan perustehtävästä, avaraa katsantokantaa, yhteistyökykyä ja monisuuntaista verkottumista. Substanssi-osaamisen lisäksi tarvitaan myös johtajuuden tutkimusperustaista asiantuntijuutta ja toimijuutta.

Tulevaisuuteen suuntautuminen edellyttää kasvatus- ja koulutusalan johtajien koulutukselta uudistavan oppimisen tunnuspiirteitä, joita ovat ennakkointi ja osallisuus. Uudistava oppiminen on tutkimusperustaista kykyä ja halua luoda hyvää tulevaisuutta yhdessä. Ennakointi merkitsee erilaisten mahdollisuuksien huomioonottamista, resilienssiä kohdata haasteita sekä aktiivisuutta kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Johtamisopinnot korostavat osallisuutta yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja toimijuuteen inklusiivisen ja moninaisuuden huomioivan johtajuuden kehittämisellä. Osallisuudella tarkoitetaan yhteisöllistä kuulumisen tunnetta sekä osallisuutta organisaation perustehtävän toteuttamisesta sekä sen jatkuvasta kehittämisestä. Osallisuudella mahdollistetaan yhteisön kaikkien toimijoiden vaikutusmahdollisuudet ja johtajuuden jakaminen. Samalla korostuu vastuunkanto sekä omasta että koko yhteisön hyvinvoinnista. Kansainvälisyys ja kulttuurinen moninaisuus ovat kiinteä osa nykyistä toimintaympäristöä. Inklusiivinen toimintaympäristö kasvatus- ja koulutusalan toimioi moninaisuuden niin oppijoiden, perheiden kuin ammattilaisten osalta. Ajantasainen johtamisosaaminen ottaa huomioon nämä toimintaympäristön ominaispiirteet.

Koulutusjohtamisen perusopinnot pohjautuvat tutkimustietoon. Kasvatus- ja koulutusalan johtajuutta opiskellaan jäsentämällä sitä tiedon ja asiantuntijuuden sekä yksilön ja yhteisön välisen vuorovaikutuksen kautta painottaen koulutukseen osallistuvien ammatillisen identiteetin kehittymistä. Koulutuksen päätyttyä opiskelija hallitsee kasvatus- ja koulutusalan johtajuuden perusteet ja kykenee soveltamaan niitä teoiksi omassa toimintaympäristössään. Tämän lisäksi opiskelija tuntee kasvatus- ja koulutusalan johtajuuteen liittyvät keskeiset asiantuntijuusalueet sekä osaa etsiä, käyttää ja viestiä eri asiantuntijuusalueisiin liittyvää tietoa. Oppimisprosessia ohjaa opiskelijan ymmärrys oman ammatillisen identiteetin, ihmisyyden, yhteisöllisyyden, osallisuuden ja yksilöllisyyden merkityksestä. Opiskelija ymmärtää, miksi on olennaista, että hän itse sitoutuu näiden asioiden edistämiseen omassa työssään.

Koulutuksen toteutus

Koulutusjohtamisen perusopinnot rakentuvat kontaktijaksoista ja itsenäisestä työskentelystä. Ajallisesti koulutus rakentuu kahden päivän kontaktijaksoista, joita on kolmen lukukauden aikana yhteensä kymmenen. Koulutuksen aikana vierailaan omassa yhteistyöoppilaitoksessa tai vastaavassa sekä työskennellään monimuotoisesti. Kontaktijaksoilla opiskelu etenee pääosin yhtenäisenä ryhmänä muun muassa asiantuntijaluennoilla, joihin liittyy myös kirjallisuuteen perehtymistä ja oppimistehtäviä. Niin kontaktijaksoilla kuin verkossa asiantuntijaluentojen, kirjallisuuden ja oppilaitosvierailujen asioita prosessoidaan kiinteissä tutoreiden johtamissa ryhmissä, kokoonpanoltaan vaihtelevissa pienryhmissä sekä yksilöllisenä työskentelynä.

Koulutus sitoo yhteen koulutusjohtajuuden teorian, käytännön sekä opiskelijan oman ammatillisen identiteetin, asiantuntijuuden ja toimijuuden kehittymisen. Kontaktijaksojen ja kirjallisuuden teoriaopinnot kytetään käytäntöön mentortapaamisten, tutorryhmätyöskentelyn ja yksilöllisen soveltamisen kautta. Teorian ja käytännön yhteenliittymistä sekä opiskelijan ammatillisen identiteetin, asiantuntijuuden ja toimijuuden kokonaisvaltaista kehittymistä tuetaan erityisen praktikumtyöskentelyn kautta. Praktikumissa jokaisella opiskelijalla on oma mentorinsa, tutorinsa ja pienryhmänsä. Mentoreina ja tutoreina toimivat Instituutin verkoston kasvatus- ja koulutusalan johtajat.

Dialoginen eli ymmärrystä ja luottamusta rakentava, avoin, toisia kunnioittava ja kuunteleva vuorovaikutus luo perustan yhdessä oppimiselle ja yhdessä ajattelulle sekä kokemusten jakamiselle. Ison ryhmän ja pienempien tutorryhmien ryhmäytyminen on keskeinen osa oppimisprosessia. Ihmisten tunteminen ja vuorovaikutus rikastuttavat oppimista ja mahdollistavat luottamuksen syntymisen. Tärkein osa oppimista on kuitenkin opiskelijan oma aktiivisuus, vastuu ja huolenpito omasta oppimisesta ja oman ammatillisen identiteetin kehittymisestä. Sisäinen motivaatio ja halu oppia ovat perusedellytyksiä itseohjautuvalle tavalle opiskella ja oppia.

Opinnot toteutetaan Jyväskylän yliopiston integratiivisen pedagogiikan näkemyksen mukaisesti. Tällöin opiskeltavia asioita tarkastellaan niin käsitteellisen, kokemuksellisen, itsesäätelyn kuin sosiokulttuurisen tiedon näkökulmista. Opiskelu sisältää ajattelun ja toiminnan, oppimisen ja työn, kognition ja emotion sekä yksilöllisen ja yhteisöllisen oppimisen yhdistämistä toisiinsa.

Ylläolevien näkökulmien ja työskentelytapojen kautta opinnoissa tarkastellaan omaa ammatillista kehittymistä. Oman ammatillisen kehittymisen ytimen puolestaan muodostavat ammatillinen identiteetti, asiantuntijuus ja toimijuus, joihin pohjautuen jokainen opiskelija kokoaa opintojen aikana oman kehittymissuunnitelmansa. Oppimisprosessin alussa painottuu ammatillisen identiteetin tavoitealue yksilön, yhteisöllisyyden ja vuorovaikutuksen tarkastelun kautta. Opintojen keskivaiheilla puolestaan korostuu ammatillisen asiantuntijuuden tavoitealue, jota pyritään tukemaan koulutuspolitiikan, hallinnon ja johtajuuden opiskelulla. Opintojen loppuvaihe keskittyy opiskelijan ammatillisen toimijuuden tukemiseen kokoamalla praktikumtyön ja kehittymissuunnitelman kautta opittua synteetiksi, jonka kanssa opiskelijan on hyvä lähteä toimimaan ja kehittämään kasvatus- ja koulutusalan johtajana.

Opintokokonaisuuden opintojaksojen arvioinnin tehtävänä on tukea integratiivisen oppimisen toteutumista sekä opiskelijan oman ammatillisen identiteetin, asiantuntijuuden ja toimijuuden kehittymistä. Arvioinnissa korostuvat tietoa ja kokemuksia prosessoivat yksilö- ja ryhmätehtävät, jotka arvioidaan asteikolla hyväksytty – täydennettävä.

Koulutusjohtamisen perusopinnot 25 op

Opintokokonaisuuden suoritettuaan opiskelijalla on kestävä pohja ammatilliselle identiteetilleen, asiantuntijuudelleen ja toimijuudelleen kasvatus- ja koulutusalan johtajana, sekä valmius kehittää sitä. Opintojen aikana opiskelijan vuorovaikutustaidot ja dialoginen osaaminen vahvistuvat.

TEEMA I Ammatillinen identiteetti 2 op

KOUP1010 Yksilö, yhteisö ja vuorovaikutus 2 op

Osaamistavoitteet	Opiskelija - tuntee keskeisiä kasvatus- ja koulutusalan yksilöön, yhteisöön ja näiden väliseen vuorovaikutukseen liittyviä käsitteitä johtajuuden näkökulmasta - ymmärtää yhteisönä toimimisen ja yhteisöllisen oppimisen, dialogisuuden, mentoroinnin sekä tutkimuksellisen ja valmentavan otteen merkityksen kasvatus- ja koulutusalan johtajuuden kannalta - pystyy aloittamaan oman ammatillisen identiteettinsä, asiantuntijuutensa ja toimijuutensa tarkastelun ja kehittämisen.
Sisältö	Yksilö, yhteisö, vuorovaikutus, dialogisuus, mentorointi, tutkimuksellinen ote, valmentava ote, viestintä, työhyvinvointi.
Materiaali	Sovitaan koulutuksen aikana.
Suoritustavat	Kontaktijaksotyöskentely, oppimistehtävät.

TEEMA II Asiantuntijuus 14 op

KOUP1020 Kasvatus- ja koulutusalan vaikuttaminen ja koulutuspolitiikka 3 op

Osaamistavoitteet	Opiskelija - hahmottaa suomalaisen kasvatus- ja koulutusalan hallintajärjestelmän ja siihen liittyvän koulutuspolitiikan - tuntee suomalaisen kasvatus- ja koulutusalan johtajuuden ja koulutuspolitiikan historiaa, nykyisyyttä ja tulevaisuutta sekä näiden keskeisiä käsitteitä, kuten eettisyys, inkluusio, moninaisuus, osallisuus, sosiaalinen kestävyys, oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo - tunnistaa suomalaisen koulutuspolitiikan piirteitä globaalissa kontekstissa - pystyy tarkastelemaan koulutuspolitiikkaa analyttisesti ja kestävä kehityksen ulottuvuuksia reflektoiden - harjoittelee osallistumista kasvatus- ja koulutusalan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja tulevaisuuden johtamiseen.
Sisältö	Gloaalisti, kansallisesti ja paikallisesti muuttuva toimintaympäristö. Paikallinen, kansallinen ja kansainvälinen koulutuspolitiikka, yhteiskunnalliset tavoitteet ja toimijat sekä päätöksenteko- ja ohjausjärjestelmät. Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja kestävyiden johtaminen. Tulevaisuuden johtaminen.
Materiaali	Sovitaan koulutuksen aikana.
Suoritustavat	Kontaktijaksotyöskentely, oppimistehtävä.

KOUP1030 Hallinnon johtaminen 5 op

Osaamistavoitteet	Opiskelija - tuntee kasvatus- ja koulutusalan toimintaa ohjaavat asiakirjat, lait ja asetukset - hallitsee yleishallintoon, opetushallintoon, taloushallintoon ja henkilöstöhallintoon liittyvän peruslainsäädännön ja osaa soveltaa sitä - osaa johtaa kasvatus- ja koulutusalan hallintoa.
Sisältö	Yleishallinnon periaatteet ja hallintomenettely; opetustoimen lainsäädäntö; taloushallinto: ohjaus, vastuut, talous johtamisen välineenä, hankkeet, lainsäädäntö; henkilöstöhallinto: työoikeuden ja virkamiesoikeuden perusteet, palvelussuhdelajit, työ- ja virkaehtosopimukset, työntekijän ja työnantajan oikeudet, velvollisuudet ja vastuut, palvelussuhteen solmiminen ja päättäminen, lainsäädäntö. Hallinnon ja hallinnan sekä johtamisen välinen suhde.
Materiaali	Sovitaan koulutuksen aikana.
Suoritustavat	Kontaktijaksotyöskentely, tentti, oppimistehtävät.

KOUP1040 Johtajuuden ilmiö kasvatus- ja koulutusalaalla 6 op

Osaamistavoitteet	Opiskelija - osaa asemoida ja käsitteellistää kasvatus- ja koulutus-alan johtajuuden suhteessa muiden elämäntilojen johtajuuteen - hahmottaa perustehtävän varmistamisen ja toimintaympäristön muuntumisen merkityksen kasvatus- ja koulutusalan johtajuudelle - ymmärtää pedagogisen ja yhteisöllisen johtajuuden merkityksen - osaa soveltaa johtajuuden käsitteitä, teorioita ja periaatteita hyvän johtajuuden teoiksi.
Sisältö	- Johtajuuden, organisaation ja yhteisön käsitteet sekä keskeiset organisaatio- ja johtajuusteoriat ja niiden kehitys - Johtajuus kasvatus- ja koulutusalan perustehtävän toteutumisen varmistajana - Eettinen johtajuus ja kestävän kehityksen ulottuvuudet sekä luottamus ja vastuullisuus - Toimintaympäristön muutos ja sen vaikutus kasvatus- ja koulutusalaan - Pedagoginen johtajuus - Jaettu ja yhteisöllinen johtajuus - Strateginen ja taktinen johtajuus - Arviointi ja kehittävä johtaminen
Materiaali	Holappa, A.-S., Hyyryläinen, A., Kola-Torvinen, P., Korva, S. ja Smeds-Nylund A.-S. (toim.) 2021. Kasvatus- ja koulutusalan johtaminen, PS-kustannus. Ahtiainen, R., Hanhimäki, E., Leinonen, J., Risku, M. & Smeds-Nylund A.-S. (ed.) 2023. Leadership in Educational Contexts in Finland, Theoretical and Empirical Perspectives, Springer.

Muu mahdollinen oppimateriaali sovitaan tarkemmin koulutuksen aikana.

Suoritustavat Kontaktijaksotyöskentely, oppimistehtävät.

TEEMA III Ammatillinen toimijuus 5 op

KOUP1050 Praktikum 5 op

Osaamistavoitteet	Opiskelijalla - on käsitys omasta ammatillisesta identiteetistään, asiantuntijuudestaan ja toimijuudestaan kasvatus- ja koulutusalan johtajana - on valmius hyvän johtajuuden tekoihin ja henkilökohtaiseen kehittymiseen sopusoinnussa oman ammatillisen identiteettinsä kanssa.
Sisältö	Kasvatus- ja koulutusalan johtajan käytännön työhön perehtyminen vuosikellon rytmissä mentorin ja tutorin ohjauksessa erillisen praktikum-ohjelman mukaisesti. Oman johtajuusosaamisen kehittymisen dokumentointi kehityssuunnitelmaan.
Materiaali	Sovitaan koulutuksen aikana.
Suoritustavat	Mentortapaamiset, raportit, kehityssuunnitelma, kirjareferaatti, ohjatut tutorryhmätapaamiset.

KOUP1060 Valinnaiset opinnot 4 op

Osaamistavoitteet	Opiskelija vahvistaa osaamistaan kasvatus- ja koulutusalan johtajuuden eri osa-alueilla. Opiskelija voi valita opintojaksoja Koulutusjohtamisen instituutin tai muun koulutuksenjärjestäjän tarjonnasta. Valinnaisiksi opinnoiksi on myös mahdollista hyväksyä lukea aiemmin suoritettuja johtajuusopinnoja osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteita noudattaen. Korvaavuudet ja muut mahdolliset suoritustavat arvioidaan/sovitaan aina erikseen tapauskohtaisesti.
Suoritustavat	Esimerkiksi: erilliset opintojaksot, kirjareferaatit, konferenssiosallistumiset ja raportointi, varjostamiskäynnit ja raportointi.